

Lagmandens Olajtale 2014

Hr. formand!

Milde vinde er over os. Den lyse tid og det gode sommervejr de seneste uger giver energi. Det er endnu engang sommer på Færøerne.

De seneste år har udfordringerne været store, og dønningerne været voldsomme.

Vi blev påvirket af tilbagegangen fra den største økonomiske krise, verden har oplevet siden 30'erne. Vi var en del af den største diplomatiske uenighed i årtier, da stormagten EU satte handelshindringer i kraft mod os. Og vi blev sat til at styre et velfærdssamfund under stort pres af dårlige tider og stigende behov og udgifter. Samtidig var befolkningstallet faldende.

Nu er udviklingen vendt. Dønningerne har lagt sig. Det går godt på Færøerne.

Flere af de største udfordringer er løst.

Vi kom godt igennem krisen. Fordi vi gennemførte rette tiltag i rette tid.

Var tilbageholdende med udgifterne. Fik nye indtægter, og nu er økonomien atter på ret køl.

Vi har beholdt velfærd og sat reformer i værk. Reforme, som ikke blot skal sikre vores velfærd, men også vore efterkommeres velfærd.

Befolkningstallet vokser på ny.

Vi har som nation¹ holdt sammen, da striden med EU og de andre kystlande var på sit højeste. Handelshindringerne bliver ophævet inden længe, og vi får en meget større andel af makrel- og sildefiskeriet de kommende år.

De dystre udsigter, der kendetegnede samfundsudviklingen, er borte. Efterskælvne fra den økonomiske krise er svundet bort.

Jo, sandelig – vi er på ret kurs.

Hr. formand!

En voksende økonomi er forudsætning for befolkningsvækst og velfærd. Vi har en voksende økonomi. De økonomiske nøgletal peger den rette vej, og konjunkturindekset har ikke været så højt siden 2007.

¹ Det færøske ord "tjóð", der anvendes i Olajtalen, kan betyde både folk og nation.

Der er vækst indenfor alle hovederhvervsområder.

Bruttonationalproduktet steg 5 pct. i fjor, og første halvår er indtægterne fra moms næsten 12 pct. højere sammenlignet med samme tid sidste år. Indtægterne fra landsskatten er omkring 6 pct. højere end ved samme tid i fjor.

Lønudbetalingerne er steget omkring 5 pct. i år.

Erhvervslivet er optimistisk. Det går godt for den, der gør en indsats.

I år foretager det private og det offentlige investeringer for mere end 2 milliarder kroner. Lønmodtagerne bliver flere. Siden denne regering trådte til i efteråret 2011, er der blevet 500 flere lønmodtagere. Arbejdsløsheden er nu kommet ned på 3,7 pct. Det er en af de laveste i Europa.

Meget tyder på, at vores eksport på ny sætter rekord i år. Det samlede bidrag fra opdrætsvirksomhed, det pelagiske fiskeri og fjernfiskeflåden har aldrig været større.

Alligevel er der udfordringer.

Vi har fortsat underskud på finansloven. Koalitionen har sat sig for at få balance i 2016. Dette holder vi fast ved, og med den eksisterende økonomiske udvikling er der meget, der tyder på, at vi når målet.

Hr. formand!

Befolkningstallet vokser på ny.

Flere flytter hjem, og dem, som flytter ud af landet, bliver færre. I fjor voksede fødselstallet en smule, og for første gang de sidste knap ti år steg tallet af kvinder i aldersgruppen 20 til 40 år. Fraflytningen er dog fortsat større end tilflytningen, men der er tegn på, at vi er i stand til at løse den demografiske udfordring.

Tiltag i folkevækstplanen² er sat i værk, og andre er undervejs.

Barselsorloven er forlænget fra 34 uger op til 38 uger.

Selskabet Bústaðir³ opfører lejeboliger rundt i landet, boligmulighederne bliver mere alsidige. Der er opført 47 ny lejligheder, og 109 er undervejs. 1.800 personer står på venteliste hos Bústaðir, og det tyer på stor efterspørgsel.

Bevillingen til det færøske universitet er forøget. Universitetet udvider og tilbyder flere uddannelser, så flere unge kan etablere sig på Færøerne. Flere og flere tager en højere uddannelse her hjemme. Universitetet har i dag til huse flere steder i hovedstaden, og der arbejdes på at samle aktiviteterne på et sted.

² Folkevækstplanen: Heildarættlan Fólkaflýting og fólkavæxtur, april 2013

³ Færøsk selskab med det formål at etablere lejeboliger og dermed skabe et mere alsidigt boligmarked.

Forskningen udvikles fortsat. Forskningsparken iNOVA har bestået sin prøve det seneste år, og det er gået godt.

Fondsmidler fra de nedlagte sygekasser, som er 28 mio. kr., bliver nu anvendt til sundhedsforskning.

For at råde bod på mulighederne for nyuddannede færingers for at finde arbejde på Færøerne, er det aftalt med danske myndigheder, at nyuddannede færingers kan flytte hjem til Færøerne og modtage dansk arbejdsløshedsunderstøttelse i tre måneder. Aftalen bliver efter planen underskrevet i sommer.

Dette bliver endnu en af vore mange fordele i rigsfællesskabet.

Hr. formand!

Turisterhvervet er i vækst. Mange flere rejser til Færøerne, og antallet af overnatninger øges. Ny turismestrategi er gennemført. Målet er, at turismen skal kaste 1 mia. kroner af sig i 2020.

Turistrådet er omlagt til aktieselskabet P/F Visit Faroe Islands, og ny bestyrelse med bred erhvervsrepræsentation har påbegyndt sit arbejde.

Atlantic Airways har i sommer fremlagt ny strategi. Jeg glæder mig over, at denne strategi både dækker over billigere billetter og nye ruter. Man påbegynder nu at flyve regelmæssigt til Norge og Skotland.

Nye ideer er grundlaget under et aktivt erhvervsliv. Vi har mange dygtige og engagerede iværksættere, der udvikler varer og tjenester, som er konkurrencedygtige på verdensmarkedet.

Vi skal fremdeles stimulere iværksættere.

Inden længe vil landsstyret gå i gang med en ny strategi således, at vi får iværksætterordninger i verdensklasse.

Erhvervsselskabsloven bliver nu ændret. Da bliver det muligt at etablere såkaldte ”iværksætterselskaber”, som gør det lettere at starte erhvervsvirksomhed i selskabsform.

På seneste rigsmøde blev det aftalt, at både færøske og grønlandske virksomheder kommer med i den danske Vækstfondens virkefelt, som giver adgang til ekspertise og finansiering.

Endnu et eksempel på styrken i rigsfællesskabet.

Landsstyret mener, det er nødvendigt at opretholde en hjemlig mælkeproduktion. Derfor er loven ændret, så erhvervet kan modtage tidsbegrænset støtte.

Derudover er finansieringsmulighederne til investeringer i foderproduktion forbedret, så importen af foder kan reduceres. Dette skal sikre erhvervet bedre omsætning og brugeren billigere mælkeprodukter.

Hr. formand!

En af de største udfordringer for den kommende tid er at omlægge samfundet fra olie til vedvarende energi.

På den måde bliver 2014 et spændende år.

Den ny vindmøllepark i Húshaga⁴ vil tredoble vindenergien. Det forventes, at vindenergi vil stå for en fjerdedel af el energien, og halvdelen af den færøske el-produktion bliver fra vedvarende energikilder.

Landsstyret har planer om at iværksætte tiltag, der kan få husholdningerne til at anvende mere vedvarende energi.

Boringen i efterforskningsbrønden Brugdan II er færdig. Der blev ikke stadfæstet kulbrinteforekomster. I øjeblikket foretages boring i brønden Súla/Stelkur, som ligger tæt på den britiske grænse. Resultatet af boringen bliver offentliggjort i efteråret.

Stor byggevirksomhed øger efterspørgslen efter faglært arbejdskraft. For at tilvejebringe den nødvendige arbejdskraft blev der vedtaget en lovændring i foråret, som gør det lettere for faglært arbejdskraft fra EU-lande at få arbejde, så længe arbejdsløsheden er under 6 pct.

Et moderne samfund bør have gode velorganiserede forhold på arbejdsmarkedet, og vi bør forebygge social dumping. Derfor vil vi kræve, at udlændinge, der arbejder på færøske fiskefartøjer, som fisker på færøsk havområde, skal have arbejds- og opholdstilladelse.

Målet med at reformere fiskerierhvervet er fortsat påtrængende. Det bliver vores højest prioriterede mål i vinter.

Det er meget vigtigt, at både koalitionen og oppositionen står sammen om at reformere fiskerierhvervet.

Vi har stadfæstet hovedreglen om, at der skal betales for at få adgang til vore rigdomme i havet.

Vi har i år fastsat en råstofafgift på sild og makrel på omkring 170 mio. kr. Men vi er fortsat ikke kommet i mål med en varig ordning.

Spørgsmålet om, hvordan fangstilladelser skal tildeles erhvervet efter 2018, er ej heller besvaret endnu. Dette er forhold, som fiskerireformen blandt andet skal omhandle.

Bestanden af bundfisk er i dårlig forfatning. For at få bestandene genoprettet, har landstyret de senere år lukket fangstområder og reduceret antallet af fiskedage.

Hr. formand!

⁴ Højdedrag beliggende vest for Tórshavn

I vores forhold til omverdenen er der taget store skridt i denne valgperiode.

De seneste måneder er to store sager løst, som sikrer os både retten og adgangen til råstoffer, som styrker vores livsgrundlag. Uenigheden de senere år om fordelingen af makrel og sildefiskeriet var på sit højeste i august i fjor, da EU satte handelssanktioner i kraft mod Færøerne. Der var tale om meget hård fremgangsmåde fra EU.

På trods af denne behandling holdt vi i forhandlingerne fast ved det, som vi mente var vores ret. Derudover brugte vi de værktøjer, der er til rådighed i det internationale retssystem. Vi påbegyndte to voldgiftssager mod EU.

Dette lykkedes godt.

Vi er nu part af en aftale med kystlandene om makrelfiskeriet, og vores andel er næsten tredoblet i forhold til den gamle aftale. Der er ligeledes indgået en aftale med EU i sildesagen.

Handelstiltagene bliver snarligt sat ud af kraft, og da bliver voldgiftssagerne også stoppet. At voldgiftssagerne har haft betydelig effekt på processen, er der ingen tvivl om. De har tjent deres formål.

Er erhvervslivet på ny får adgang til EU-markedet betyder formentlig, at eksportværdien øges med hundredvis millioner kroner.

Forhandlingerne om nordhavssilden bliver genoptaget i efteråret. Jeg håber, at vi også her kan opnå en god aftale. Aftalen om makrellen betyder, at fiskerisamarbejdet med EU og Norge, som har ligget stille i nogle år, bliver genoptaget. Færøske skibe vil atter kunne fiske i norsk og EU farvand.

I foråret imødegik FN's kontinentalsokkelkommission de færøske krav til den ydre havsokkel nord for Færøerne. Færøerne får tildelt mindst 27.000 kvadratkilometer af sokkelområdet. Dette giver os retten til at udvinde naturråstoffer både på havbunden og i undergrunden.

Landsstyret påbegyndte arbejdet i 2002. Færøerne har haft formandskabet i dansk-færøske forhandlingsdelegationen, og der ligger et stort og banebrydende arbejde bag resultatet.

Kursen i udenrigspolitikken er at sikre økonomiske vækst. Vores udenrigspolitiske prioriteringer bør altid rette sig efter målet om at styrke vores eksistensgrundlag.

Kontinentalsokkelssagen og kampen for en fair andel af det pelagiske fiskeri viser, hvor langt vi kan nå, når den nødvendige energi og bevilling bliver afsat, og alle gode kræfter fungerer sammen.

Sammenhold gør os stærke.

Vi er i hård konkurrence ude i verden. Derfor må vi arbejde for, at færøske eksportører kan virke under samme eller bedre betingelser på verdensmarkedet end konkurrenterne gør.

Landsstyret arbejder kontinuerligt med at forbedre adgangen til det udenlandske marked.

Færøernes Eksportråd er etableret. Formålet er at sikre godt samarbejde mellem landsstyret og eksporterhvervet om den handelspolitiske kurs.

Vi når ikke en frihandelsaftale i et spring. Erfaringer viser os, at det er svært at komme i mål. Alligevel bør vi fastholde forsøge at gå efter de muligheder, der findes.

Nyt færøsk repræsentationskontor åbner i Moskva senere i år. Det vil styrke vores position i landene mod øst.

Forholdene til EU er kommet på ret køl. Vi har netop sikret os deltagelse i forskningsaftalen Horizon 2020. Næste mål er at etablere en ny frihandelsaftale med EU.

I efteråret bliver der en generaldebat om den færøske udenrigspolitik. Da får Lagtinget mulighed for at debattere, hvilken kurs europapolitikken skal have.

Selvom den kolde krig mellem øst og vest er overstået, og vores del af verden føles væsentligt mere sikker end for 30 år siden, er der ufred og usikre forhold mange steder i verden. Også mellem øst og vest øges spændingen i øjeblikket.

Det er uforståeligt, at nogen nedskyder et passagerfly med knap 300 mennesker ombord. Jeg håber, at de, som har ansvaret for denne forbrydelse, bliver stillet til ansvar, og at tiltag bliver sat i værk, så lignende ikke sker igen.

Ufreden og striden mellem Israel og palæstinenserne har kedelige konsekvenser for begge sider. De seneste hændelser hjælper ikke på at få en varig fred. De skaber desværre endnu mere had og bitterhed. Vi ønsker alle, at det skal lykkes at få etableret fred i denne plagede verdensdel. Betingelsen er, at parterne viser respekt for hinanden og anerkender hinandens ret til at bo sikkert i området.

Hr. formand!

Vort land kan regnes blandt verden bedste.

På trods af vanskelige tider har vi prioriteret velfærden, og siden 2008 er bevillingerne til sociale, sundheds- og kulturelle anliggender øget med mere end en halv milliard.

En ny undersøgelse fra Tórshavn kommune viser, at de ældre trives godt og er overvejende tilfredse på mange områder. Det er tegn på, at vi lever i et godt land.

En vanskelig begyndelse kan have alvorlig påvirkning på børn og unge resten af livet. Derfor er det vigtigt at give den rette hjælp så tidligt som muligt.

I 2010 var Færøerne til eksamen hos FN i børnerettighedskonventionen. Her fik vi nogle bemærkninger, som vi siden har taget til efterretning.

Et kritikpunkt var, at vi ikke havde et politisk uafhængigt børneombud.

Arbejdsområdet for Lagtingets ombudsmand er nu udvidet til også at fungere som uafhængigt tilsyn på børne- og ungdomsområdet.

Vi har fået klarere og bedre forhold på børneværnsområdet. Regionerne er samlet i større enheder, og faglige krav til medarbejderne er øget. Med ændringerne i 2012 er anmeldelsespligten både hos myndigheder og borgere skærpet.

Projektet om vold er udvidet til også at handle om seksuelt misbrug, og forslag til tiltag bliver nu udarbejdet. De skræmmende virkninger af senfølger hos mennesker, der har været udsat for seksuelt misbrug, viser, at stort behov er for at hjælpe disse mennesker. Det vil landsstyret arbejde for.

Et børnehus blev åbnet i fjor. Huset danner ramme om samarbejde mellem børneværnstjenester, politi og sundhedsmyndigheder i sager om seksuelt misbrug og vold. Her modtager børnene hjælp og behandling på et og samme sted.

Det er afgørende for velfærden i samfundet, at alle har muligheden for at bo trygt og godt, ikke mindst, hvis man har særlige behov. Flere ny boligtilbud bliver nu gjort til virkelighed.

I fjor åbnede et bo- og revalideringstilbud til unge med udviklingshæmning og autisme i Tórshavn. Samtidig bliver der arbejdet med at udvikle tilbud til psykisk syge unge, og i sommer kan folk flytte ind i 16 nye lejligheder.

Det ny hjem på Eysturoy for hjemmeboende multihandicappede, Reiðrið, åbner i august.

I Runavík og Klaksvík bliver 24 beskyttede boliger opført til mennesker med udviklingshæmning. Derudover opfører Bústaðir, Klaksvík kommune og Landsstyreområdet for sociale anliggender otte lejligheder til mennesker med særlige behov.

Lagtinget har i foråret vedtaget at bygge et aktiverings- og revalideringshjem for børn med særlige behov på Sandoy, som efter planen er klart til at tage i anvendelse i 2016.

I april åbnede et Fountainhus med støtte fra landsstyret. Fountainhuset er tiltænkt at give arbejdstilbud til mennesker, som er psykisk syge eller har psykiske udfordringer. Huset skal skabe muligheder for dem til at fungere på lige fod med andre borgere, og give flere psykiske syge en indholdsrig hverdag og tilværelse.

Ventelisten til undersøgelser og behandling i børnepsykiatrien er reduceret fra 161 til 40 børn efter to år. Ventetiden er nu højst omkring fire måneder.

Hr. formand!

Klasseforskelle her i landet er mellem de mindste i verden. Men selvom gruppen i fattigdomsrisiko er forholdsvis mindre end i næsten alle lande vi sammenligner os med, må vi erkende, at der desværre er flere, som falder igennem. Det må vi gøre noget ved!

I foråret fik landsstyret en betænkning om fastsættelse af en fattigdomsgrænse. Det anbefales at vurdere dem, som har mindre end 60 procent af medianindtægten i landet, at være i særlig risiko for fattigdom.

Det er først og fremmest enlige forsørgere og deres børn, som er i fattigdomsrisiko. Det viser sig også, at nogle, selvom de er på arbejdsmarkedet, falder under fattigdomsgrænsen.

Når det gælder børn, kan selv kortvarig fattigdom få alvorlige følger senere i livet. Derfor er det vigtigt, at så få børn som muligt er under grænsen.

I øjeblikket bliver det undersøgt, hvordan vi kan hjælpe mennesker til at komme ud af denne situation.

Vi ved, at mennesker i fattigdomsrisiko ofte er på lejeboligmarkedet. Derfor undersøges det, hvordan et muligt boligtilskud kan blive ydet, uden at det har negativ indvirkning på eksempelvis omkostningsniveauet på lejeboligmarkedet.

Det bliver undersøgt, om der er sociale ydelser til enlige forsørgere, der bør være reguleret.

Vi bør gøre en væsentlig indsats for mennesker med lav- og middelindkomster. Og en mulig vej er at yde lav- og middelindkomster, enlige forsørgere og pensionister en skattelettelse.

Hr. formand!

Hænderne på arbejdsmarkedet er det, der bærer enhver nation. Vores mål er altid at sørge for, at vore borgere kan have et virksomt liv og bedst muligt kan forsørge sig selv.

Lovpakken om arbejdsfremmende tiltag har fungeret i næsten to år. Konkluderende kan man sige, at ordningen har fungeret godt, for den indeholder værktøjer, der støtter op om et rummeligt arbejdsmarked og forebygger, at mennesker forbliver uden for arbejdsmarkedet.

For dem, som modtager forsorgshjælp på grund af arbejdsløshed, er ordningen med arbejdsstræning med til at skabe adgang til arbejde.

Også for dem med begrænset arbejdsevne har ordningen med arbejdsstræning fungeret godt. Med træningen får de prøvet deres arbejdsevne, hvad de er i stand til at påtage sig, og hvad der kræves for at kunne fastholde et job.

Ny lov om pension trådte i kraft 1. januar i år. Med loven bliver pensionsområdet omlagt til i større grad at være baseret på opsparing. Dette var et nødvendigt tiltag fra landsstyret for at sikre, at landskassen kan være i stand til at bære omkostningen af velfærden – også i fremtiden.

Lagtinget vedtog i forrige tingperiode tre lovforslag, som er grundlaget under udlægningen af ansvaret for ældreområdet til kommunerne 1. januar 2015.

Den eksisterende ansvarsfordeling mellem land og kommuner på ældreområdet er ikke fornuftig, for ansvar og finansiering følges ikke ad. Forsøgene med at overlade kommunerne daginstitutionsområdet viser, at tjenesten bliver bedre, når den besluttende myndighed kommer tættere på borgeren. På samme måde har vi for første gang fået en ældrelov, som stadfæster rettigheder og sikrer vore ældre nødvendig pleje og omsorg.

Arbejdet med at tilrettelægge udlægningen er overordnet set gået godt, og jeg mener, at kommunerne har fortjent ros for godt arbejde.

Forældre til børn med særlige behov erkender ofte, at tjenester fra myndighederne ikke er tilstrækkeligt koordineret. Landsstyreområderne for sociale anliggender, sundhedsanliggender og kulturelle anliggender har derfor sammen med repræsentanter for pårørende skabt projektet ”Den gode tilgang”. Formålet er at finde en konkret model til at koordinere tilbuddene efter og yde en sammenhængende helhedsløsning, så familierne oplever, at det er en og samme dør der åbnes til alle tjenesterne.

I første omgang bliver arbejdet grundlagt på erfaringer fra familier, der har børn, med diagnosen autisme. Det er planen, at modellen også skal kunne anvendes til andre diagnoser.

Udviklingen af sundhedsvæsenet har været stor de senere år, ikke mindst på grund af vores dygtige medarbejdere. Men sundhedsvæsenet står også overfor store udfordringer. Stadigt flere mennesker modtager nye og mangfoldige behandlinger.

Jeg er glad for, at vi i dag kan behandle mange flere sygdomme end tidligere.

Det havde dog været endnu bedre, hvis vi i større grad kunne forebygge, at mennesker bliver syge, og yde dem den rette behandling i rette tid. Netop det er hovedmålet med sundhedsreformen, som landsstyret har påbegyndt.

Vi vil udbygge sundhedstjenesterne rundt omkring i landet og styrke speciallægebehandlingerne på sygehusene.

Hovedelementet i sundhedsreformen er, at landet bliver organiseret i regioner med sundhedscentre.

På centrene samles kommunelæger sammen med sundhedspersonale med forskellige relevante uddannelser.

Det er hensigten, at de undersøgelser og behandlinger, som kan foregå udenfor sygehusene, med tiden bliver foretaget på sundhedscentre.

På centrene bliver der lagt vægt på at yde sundhedsfremmende tilbud, undersøgelser og rådgivning til borgerne. Det er planen, at en stor del af sundhedsydelserne til de ældre, og til dem som er kronisk syge, efterhånden skal kunne foregå på sundhedscentre.

Det første center er etableret i Runavík. Med dette er Skálafjorden samlet i en sundhedsregion. Nu arbejdes der med at etablere sundhedscentre på øerne Vágar, Suðuroy og Sandoy. Det er planen at komme i mål med dette i indeværende regeringsperiode.

Til efteråret udarbejdes der en plan for, hvilke speciallægeområder der skal knyttes til hvert enkelt af vores tre sygehuse for at undgå unødige dobbeltfunktioner. Vi bør skabe muligheder for at udvikle flere behandlingstilbud på Færøerne, som vi ikke har i øjeblikket.

En udfordring er, at folk efter vellykket behandling på sygehuset ikke modtager den nødvendige hjælp, når de bliver udskrevet. For alt for mange er følgevirkningen, at de kommer tilbage til sygehuset.

I efteråret bliver lov om genoptræning lagt for Lagtinget. Loven skal sikre den nødvendige genoptræning, når folk er hjemsendt fra sygehus efter endt behandling.

Hr. formand!

Der arbejdes med at ændre den eksisterende skolestruktur, så eleverne kan modtage den bedste skolegang indenfor de givne økonomiske rammer.

En løsning, som også er beskrevet i en betænkning til landsstyret, er at etablere landet i skoleregioner, hvor det i større grad bliver op til regionen selv at etablere undervisningen efter nærmere fastsatte regler.

Flere kommuner er allerede gået i gang med strukturelle ændringer i folkeskolen, som samsvarer med landstyrets målsætning.

Det er planen at opnå bred politisk enighed om den fremtidige skolestruktur i denne tingperiode.

Der arbejdes med at tilrettelægge det specialpædagogiske område, så folkeskolen bliver endnu mere rummelig og mere inkluderende, så skolen virkelig kan tilbyde alle udviklende og udfordrende tilbud, også dem med særlige behov.

Der er også igangsat en proces, hvor målet er at sikre alle unge i landet muligheden for at få en ungdomsuddannelse uanset hvilke evner de har. Specialklasser indenfor autismespektret er startet i Hoydal⁵, udover at endnu flere elever med særlige behov modtager støtte til at klare sig gennem gymnasiet.

Lovændringen for gymnasieuddannelserne giver mulighed for at give unge med særlige behov målrettede tilbud. Planen er at lave en tilsvarende lovændring på området for erhvervsuddannelser. Samtidig bliver der gennemført et forberedende arbejde med helhedstilbud, som dækker over særligt tilrettelagt skole-, bolig- og fritidstilbud.

De første elever begynder efter den nye ordning i 2015. Målet er at give alle unge med særlige behov tilbud om en ungdomsuddannelse.

I maj 2014 vedtog Lagtinget loven om kompetencevurdering. Efter sommerferien bliver medarbejdere sat til at sætte ordningen i gang. Formålet er at yde personer, 25 år eller ældre, en mulighed for at udvikle sine kompetencer i forbindelse med uddannelse eller arbejde. Kompetenceudviklingen sker under hensyntagen til de samlede kompetencer hos den enkelte, der er relevante for formålet.

⁵ Gymnasiet i Tórshavn.

Hr. formand!

Et mangfoldigt medielandskab er betydningsfuldt for at sikre et velfungerende demokrati. Der bliver arbejdet med ændringer i loven om Færøernes Radio og TV, som skal give både offentlige og private medier bedre vilkår. Eksempelvis er det planen at frigøre Færøernes Radio og TV fra reklameindtægter for at sikre uafhængighed og ligestillet konkurrence.

At bevare vores fælles kulturarv er at skabe grobund for ny identitet – kulturelt, økonomisk og socialt.

Der bliver arbejdet med at udvikle rammerne om vores kultur og kunst.

I år er to andre væsentlige bevaringsprojekter sat i gang. Landsbiblioteket er påbegyndt digitalisering af de færøske aviser, og Færøernes Radio og TV digitaliserer sit båndarkiv for at bevare denne kulturarv og gøre den tilgængelig for offentligheden.

Det arbejdes med at foretage ændringer i loven om Landets Kulturfond. Den er hensigten, at fonden skal få en mere aktiv rolle på kulturscenen.

Lagtinget har besluttet at lave en helhedsplan for kreative erhverv. Dette bliver gjort i samråd med kultur- og erhvervsliv. En del af de kreative erhverv omhandler film, og en særlig bevilling er afsat til film på finansloven. Det er glædeligt at se, at filmmiljøet på Færøerne udvikler sig hele tiden.

Der er i det hele taget mange projekter og tiltag på kunst- og kulturområdet, som er med til at give indhold i hverdagen. Det får os til at tænke nyt og udvikle os som nation.

Hr. formand!

At udnytte naturens råstoffer på en bæredygtig måde er ikke bare en ret, men også vores pligt. Derfor holder vi fast i vores ret til at dræbe grind.

I disse dage kommer folk til landet for at protestere mod grindedrab.

Mange må føle det bekymrende og stødende, at folk kommer hertil for at stoppe noget, som altid har været en del af vores tilværelse.

Men at gøre opmærksom på sine synspunkter og protestere er en lovfæstet ret – også for dem, som kommer udefra. Derfor må vi ikke fare i flint, men lade ordensmagten tage de nødvendige skridt, hvis man går ud over lovens grænser.

I et demokrati må vi godtage, at folk er uenige og leve med, at det ikke er alt, som vi synes lige godt om. Tålmodighed er en grundlæggende kunst og betingelse for demokratiet.

Går vi for hårdt frem og tilsidesætter retssikkerheden, går vi ærinder for dem, som vil fortælle verden, at færinger er et ukultiveret folk.

Bliver vi bange for, at andre folk protesterer, så er vi bange for demokratiet i sig selv.

I politik er der mange vinkler. Politik er et spændingsfelt, hvor holdninger bliver båret frem, og meninger støder sammen. Politik er en kamplads, hvor de, som er med, engang imellem står for skud.

Der er intet nyt i, at politikere vil sætte mærker på hinanden, og enhver politiker har sin egen dagsorden for at opnå magt og indflydelse.

Som en af fædrene bag den amerikanske forfatning, James Madison, udtalte: "If man were angels, no government would be necessary".

Den seneste tid har det politiske system været berørt at rumlen fra sager, som først og fremmest drejer sig om at tolke adfærdshændelser og veje personer.

Engang imellem er det derfor nødvendigt at anvende de midler, som er i vores styrelsesordning til at undersøge og stadfæste, om der er foregået noget forkert.

Hr. formand!

De senere år har været vanskelige og krævende for os alle, både borgere og erhvervsliv. Og det sætter krav til det politiske system.

Vanskelige tider kræver vanskelige afgørelser. Det siger sig selv, at folk tvivler, og i nogle tilfælde viser sin utilfredshed. Det tyder jo blot på et aktivt og sundt demokrati. Når det går hårdest for sig, er det ofte svært at se nytten i afgørelserne, og der må gå noget tid, før end resultaterne kan ses.

Tallene taler. Vi har taget hånd om de store udfordringer.

Økonomien er i vækst.

Velfærden er beholdt.

Befolkningstallet vokser.

Da jeg i 2008 tiltrådte som lagmand, drev der dybe lavtryk ind over vort land. De havde megen vind og megen regn med sig. Men sammen med gode og konstruktive kræfter er det lykkedes os at komme godt igennem uvejret.

Jeg vil derfor benytte lejligheden til at takke vore landsmænd for den indsats, der er ydet.

Det er en hæder og et privilegium at have ledt vort land gennem den økonomiske krise sammen med gode og evnerige mennesker..

Lavtrykket er passeret. Et højtryk med sol og milde vinde ser ud til at have lagt sig stille over vore smukke øer.

Vi vil derfor med godt fortrøstning påbegynde et nyt tingår – tage fat på de ting, der skal føre vor nation længere fremad.

God Olaj og Gud velsigne Færøerne!